

Jednosemestralni hibridni program

03. 02. – 11. 06. 2025.

**Centar za
ženske studije**
ZAGREB

Voditeljica obrazovnog programa: Željka Jelavić

Koordinatorica obrazovnog programa: Nika Šintić

Članice odbora obrazovnog programa:

Željka Jelavić, Renata Jambrešić Kirin,

Dorotea Šušak, Nika Šintić

Prema pravednijoj budućnosti za sve

Prije trideset godina u Etnografskom muzeju u Zagrebu po prvi put okupile su se studentice, radnice, umjetnice, umirovljenice, aktivistkinje, majke i kćeri željne odučavanja od općeprihvaćenih modela spoznaje u korist proširivanja obzora mogućega i važećega kroz kritiku, interakciju, inkluziju, inter- i transdisciplinarnost. Zajednički je nazivnik ovom teorijsko-praktičkom potencijalu bila ista ona činjenica koju su same neprestano utjelovljivale – njihova ženskost. Na tim je temeljima izgrađen Centar za ženske studije, prvi svoje vrste u Hrvatskoj, a na njima on opstaje i u današnjim danima, kada je možda i potrebniji no što je bio poratnih 1990-ih.

Digitalizacija obrazovnog programa Centra za ženske studije, uzrokovana epidemiološkim mjerama u razdoblju pandemije, pokazala se stoga korisnom u otvaranju riznice feminističkih pokreta, baštine, struja i spoznaja prema demografijama koje joj u suprotnom možda ne bi imale pristup. Polaznice i polaznik ovogodišnjeg jubilarnog ciklusa priključivale su se tako i iz Križevaca, Kastva, Osijeka, Sarajeva, pa čak i Pariza. Od veljače do lipnja svakog ponedjeljka i srijede odvijali su se susreti čiji je sadržaj, unatoč mrežnom formatu, objedinjavao i u tom objedinjavanju nadilazio teoriju i aktivizam, katedru i ulicu. Kroz osam tematski podijeljenih modula više je desetaka predavačica na dehijerarhiziran način provodilo sudionice i sudionika kroz konceptualni instrumentarij feminizma, njegovu povijest, odnos prema nacionalizmu te premreženost s antimilitarizmom, problematiku tijela, seksualnosti i reproduktivnosti, presudnu temu nasilja nad ženama i spregu ženske borbe s ekološkim politikama, da bi, nakon mjeseci bogaćenja ove zajedničke epistemološke alatnice, priča okončala s umjetnošću. Svojim raznolikim profesionalnim i životnim pozadinama, ali i ustrajnošću u znatiželji i promišljanju, pristupnice i pristupnik oživljavali su gotovo svaku raspravu i osuvremenjivali je geopolitičkim aktualitetima, ali i vlastitim dojmovima, anegdotama i ispovijestima. Upravo se u jedinstvu svih ovih elemenata krije orodnjena spoznaja kao neophodan korak prema održivijoj i pravednijoj budućnosti za sve.

Nika Šintić

Moduli

1.	Temeljni pojmovi i koncepti	Online
2.	Historija feminističkih pokreta i ideja	Online
3.	Feminizam, rod i nacija	Online
4.	Feminizam i antiratne politike	Online
5.	Tijelo, seksualnost, reproduktivne politike	Hibridno
6.	Nasilje protiv žena	Hibridno
7.	Feminizam i ekološke politike	Online
8.	Feminizam, umjetnička teorija i praksa	Hibridno

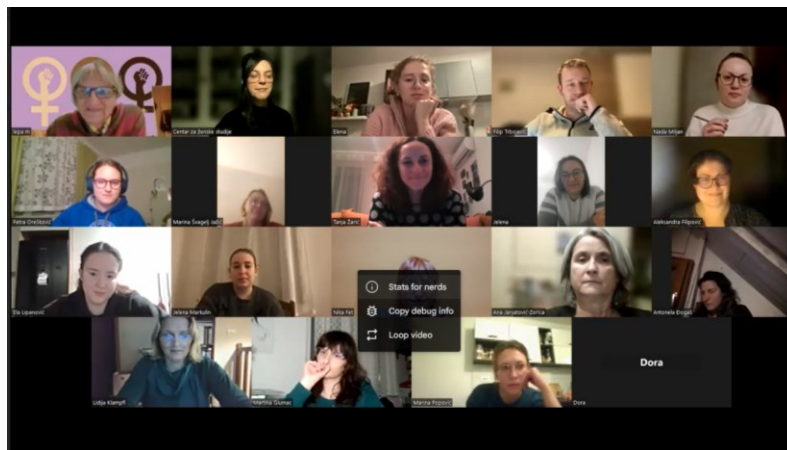
1. Temeljne teorije i koncepti

1.1. Biljana Kašić, Feminizmi: o emancipaciji i slobodi, pomacima i transgresiji (05.02.2025.)

Feministička virtualna učionica Biljane Kašić, održana 5. veljače 2025. godine, provela je okupljene kroz pojmovni instrumentarij ženske borbe, njegove pravce, idejnu povijest i diobu na valove, pritom ne ispuštajući iz vida otvorenost kao nužan dio promišljanja o konceptualnom fiksiranju feminizma kao takvoga.

Biljana Kašić feministička je i postkolonijalna teoretičarka, suosnivačica Centra za ženske studije u Zagrebu i profesorica na Odjelu za sociologiju Sveučilišta u Zadru (do 2018/19 godine). Objavila je više knjiga i znanstvenih radova te predavala na mnogim sveučilištima u Hrvatskoj i svijetu. U svom teorijskom radu istražuje granice znanstvenih disciplina, umjetničkog rada i p(r)oučavanja. Njezini istraživački interesi obuhvaćaju feminističku epistemologiju, kulturu nenasilja i dekolonijalnu teoriju.

1.2. Lepa Mladenović, Feminističke solidarnosti i sestrinstvo: Iskustva iz postjugoslovenskog ženskog pokreta (10.02.2025.)

Lokalnu i regionalnu feminističku baštinu predstavila je 10. veljače Lepa Mladenović. Kao katalizator ženskih pokreta istaknula je solidarnost, koju u popratnoj literaturi svoga predavanja definira na sljedeći način: „Ženska solidarnost je početak defašizacije svake od nas. Zato što biramo razumevanje, a ne osudu, zato što biramo empatiju, a ne mržnju. Biramo da budemo odgovorne za svoje činoe, emocije i misli, i ne preuzimamo ulogu žrtve. Tako prelazimo granicu nacionalnog konsensusa o pravljenu Neprijatelja. ŽENSKA SOLIDARNOST JE POLITIKA ANTI-FAŠIZMA. Zato što nas se tiče kako su Druge/i.“

Lepa Mladenović je feministička, lezbijska i antiratna aktivistkinja, spisateljica, predavačica i jedno od naličja, ali i začetničkih snaga, ženskog aktivizma unutar jugoslavenskog feminističkog procvata 1970-ih i 80-ih godina. Njezin opsežan teorijsko-aktivistički opus uključuje suosnivanje feminističke skupine „Žena i društvo“, suosnivanje Autonomnog ženskog centra, suosnivanje prve srpske LGBTIQ+ organizacije Arkadija, potom i Labris, a za svoj izniman doprinos u polju LGBTIQ+ i ženskih ljudskih prava dobila je više međunarodnih nagrada i priznanja.

1.3. Anita Dremel, Feministička epistemologija: Privilegiranje parcijalnog, kritika objektivnosti i pitanje stajališta (12.02.2025.)

Predavanje se bavi raspravom o feminizmu iz perspektive proizvodnje znanosti, odnosno sociokulturne uvjetovanosti onoga što se uzima kao znanstvena spoznaja i socijalnoj smještenosti subjekta čiji su iskazi autorizirani kao znanje.

Anita Dremel diplomirala je sociologiju, engleski jezik i književnost i japanologiju te stekla doktorsko zvanje iz područja društvenih znanosti na polju sociologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Radi kao izvanredna profesorica i pročelnica Odsjeka za sociologiju pri Filozofskom fakultetu Osijek. Autorica je više desetaka znanstvenih članaka u Hrvatskoj i inozemstvu te urednica brojnih stručnih publikacija i zbornika. Članica je Povjerenstva za izdavačku djelatnost Ministarstva znanosti i obrazovanja, a također obnaša funkciju glavne odgovorne urednice časopisa Revija za sociologiju. Članica je istraživačkih timova na više znanstveno-istraživačkih projekata i predsjednica Povjerenstva za rodnu ravnopravnost Sveučilišta u Osijeku.

1.4. Jadranka Rebeka Anić, Spol, rod i „rodna ideologija“: Pojmovi i antirodne manipulacije (17.02.2025.)

Predavanje povezuje temeljne feminističke pojmove s rastućim antirodnim pokretima i suvremenim raspravama o njima. Jadranka Rebeka Anić pritom razjašnjava prekretnice u razvoju rodnog koncepta, njegovo značenje u znanstvenom diskursu i rodno osviještenoj politici, kao i interpretaciju u redovima crkvenog učiteljstva te, konačno, manipulacije tzv. 'rodnom ideologijom'.

Jadranka Rebeka Anić je redovnica franjevka Provincije Presvetog Srca Isusova u Splitu, doktorica katoličke teologije i znanstvena savjetnica u Institutu društvenih znanosti Ivo Pilar – Područni centar Split. Kao vanjska suradnica predavala je na Magistarskom programu Religijskih studija Univerziteta u Sarajevu, na Odjelu za sociologiju Sveučilišta u Zadru, na Teološkom fakultetu Matija Vlačić Ilirik u Zagrebu i na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Splitu. U fokusu njenog znanstvenog istraživanja su teme iz teološke antropologije, starenje, beskućništvo pod rodnim vidom. Švicarska zaklada Herbert Haag za slobodu u Crkvi dodijelila joj je 2017. godine nagradu za istraživanje antirodnog pokreta. Od 2021. godine sudirektorica je online škole Feminizam i religija (FER škola).

1.5. Adriana Zaharijević, Kratka historija (post)jugoslovenskog feminizma (19.02.2025.)

U težnji da se osvijeste i pojačaju teorijske veze što su oblikovale zajedničko feminističko nasljeđe (post)jugoslovenskog prostora, predavačica nas vodi kroz točke spajanja, razmjene i jedinstva te veze koje su se kalile ženskim pokretima u Jugoslaviji, a unekoliko uspijevale opstati i u njezinim najtežim trenucima.

Adriana Zaharijević znanstvena je savjetnica pri Institutu za filozofiju i društvenu teoriju Univerziteta u Beogradu. U svom radu spaja političku filozofiju, feminističku teoriju i društvenu povijest. Autorica je četiri monografije, od kojih joj je ona iz 2020. godine, naslova *Život tela. Politička filozofija Džudit Butler*, priskrbila nagradu Anđelka Milić Sekcije za feministička istraživanja i kritičke studije maskuliniteta. Objavila je brojne studije i znanstvene radove, a svojim promišljanjima o društvenoj nejednakosti, antinacionalizmu i antimilitarizmu redovito se oglašava i u širem medijskom prostoru.

2. Historija feminističkih ideja i pokreta

2.1. Ana Rajković Pejić, „Plači kao dečko“: bell hooks i zagovor feminističkog maskuliniteta (24.02.2025.)

Kroz djelo „The Will to Change: Men, Masculinity and Love“ autorice bell hooks Ana Rajković Pejić provodi feminističku analizu maskuliniteta, upućujući na važnost oslovljavanja 'muškog pitanja' s obzirom na feminističku težnju za transformacijom uvjeta patrijarhalne organizacije života.

Ana Rajković Pejić diplomirala je hrvatski jezik i književnost i povijest na Filozofskom fakultetu u Osijeku i stekla doktorsko zvanje na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Od 2019. godine zaposlena je na Hrvatskom institutu za povijest –Podružnici za povijest Slavonije, Srijema i Baranje. Uže znanstveno područje interesa joj je socijalna i rodna povijest između dvaju svjetskih rata. Objavljivala je u domaćim znanstvenim časopisima i zbornicima, usavršavala se na međunarodnim seminarima, izlagala na domaćim i međunarodnim znanstvenim konferencijama i održala niz javnih predavanja.

2.2. Ida Ograjšek Gorenjak, Ženska povijest na valovima feminizma (26.02.2025.)

Pregled isprepletenosti ženske povijesti i feminizma Ida Ograjšek Gorenjak započinje s kratkom lentom „valova“ i etapa feminističkih pokreta, da bi potom prešla na razlaganje općih odrednica ženske povijesti kao takve i u posljednjem dijelu izlaganja objedinila ove dvije teme uvodom u ženski pokret na hrvatskom prostoru s prijelaza prošlog stoljeća.

Ida Ograjšek Gorenjak docentica je na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta u Sveučilišta u Zagrebu, gdje sudjeluje u izvođenju nastave preddiplomskog i diplomskog i studija povijesti te dokorskog studija „Moderna i suvremena povijest u Europskom i svjetskom kontekstu“.

Njezin znanstveni rad usmjeren je prvenstveno razvijanju ženske, rodne i kulturne povijesti te povijesti obrazovanja. Objavljivala je izvorne znanstvene članke u raznim časopisima i zbornicima radova. Sudjelovala je u nizu inozemnih i domaćih konferencija i okruglih stolova, kao i u nekoliko znanstvenih projekata. Od 2013. do 2017. godine uređivala je časopis *Povijest u nastavi*.

2.3. Dijana Dijanić Pleško, Antifašistička fronta žena 1945.-1953. (3.3.2025.)

U predavanju utemeljenom na njezinom doktorskom istraživanju, Dijana Dijanić istražuje utjecaj Antifašističke fronte žena na javni i privatni položaj žena u Hrvatskoj tijekom radikalnih

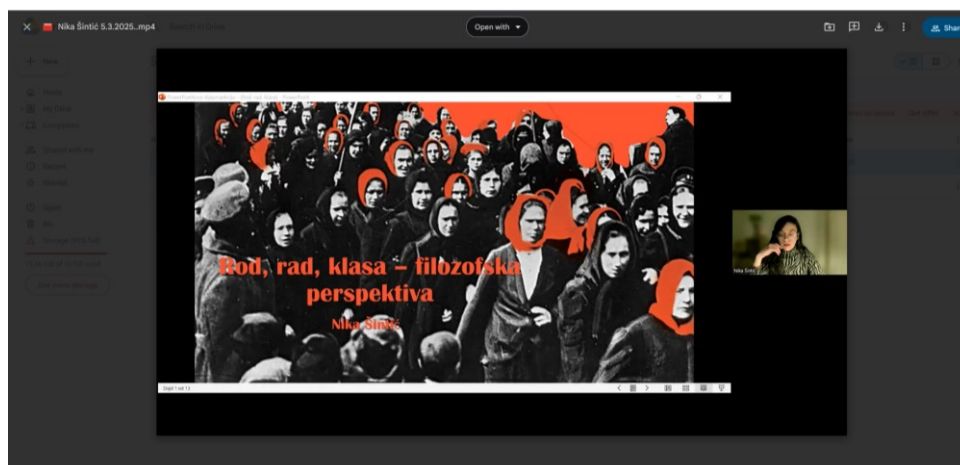
zakonodavnih i sociopolitičkih promjena u jugoslavenskom poraću, između 1945. i 1953. godine.

Dijana Dijanić Pleško živi u Zagrebu, gdje je završila osnovnoškolsko i srednjoškolsko obrazovanje, a potom i studij povijesti i filozofije na Filozofskom fakultetu u Sveučilišta u Zagrebu te doktorski studij na Hrvatskim studijima. Radi kao nastavnica povijesti u srednjoj školi i urednica je časopisa *Povijest u nastavi*. Vodila je projekte i održavala predavanja, radionice i treninge na teme ženske povijesti, holokausta, i općenito tema iz područja ljudskih prava namijenjene srednjoškolskoj, studentskoj, nastavničkoj, roditeljskoj i stručnjačkoj populaciji. Bila je koordinatrica međunarodnog projekta *Women's Memories: Searching for Identity Within Socialism*, kao dio istraživačkog programa Centra za ženske studije u Zagrebu. Autorica i koautorica je nekoliko znanstvenih i stručnih radova objavljenih u časopisima, te je aktivno sudjelovala na stručnim skupovima, konferencijama i kongresima. Moto kojim se nastoji voditi u životu, radu i istraživanju glasi: *People make choices, choices make history*.

2.3. Nika Štitić, Rod, rad, klasa – filozofska perspektiva (5.3.2025.)

Predavanjem se nastoji razjasniti specifičan rakurs koji feminističkom istraživačkom spoznavanju omogućuje obuhvaćanje problematika naoko izvan okvira ženskog pitanja, ili, točnije, pozicioniranje ženskog pitanja u središte problema koji ga naoko nadilaze. Riječ je o marksističkom feminizmu i njegovoj sprezi roda i klase, koja se nakon kratkog povijesnofilozofijskog uvida istražuje u kontekstu Jugoslavije i interpretaciji jedne od njezinih najvažnijih filozofkinja, Blaženke Despot.

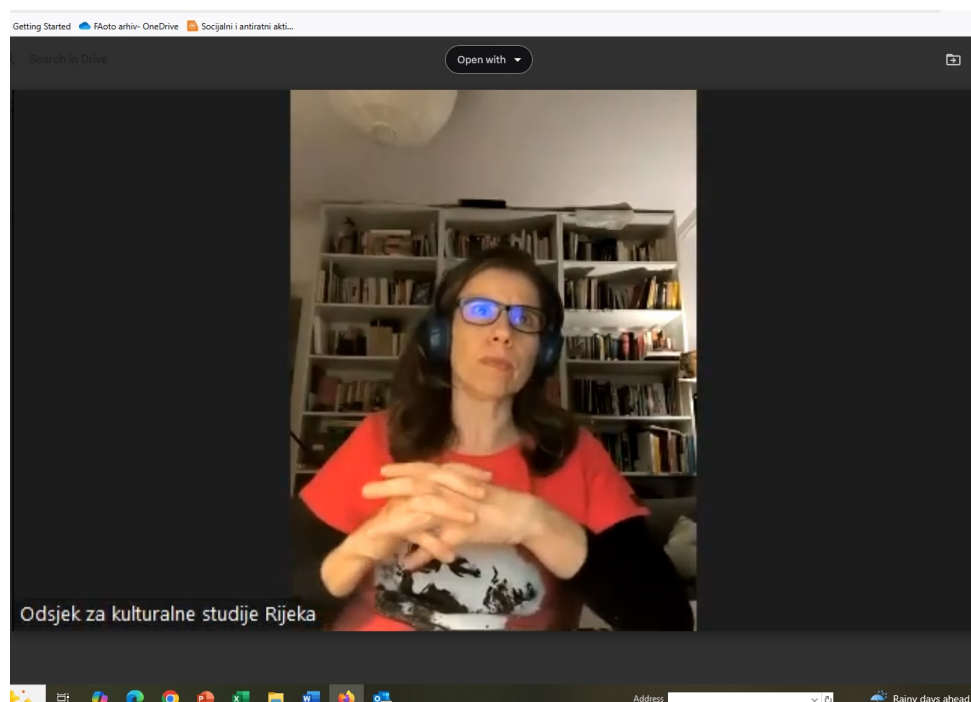
Nika Štitić diplomirala je filozofiju i turkologiju na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Uz funkciju koordinatrice obrazovnog programa Centra za ženske studije bavi se samostalnim novinarskim, istraživačkim i likovnim radom. Izvršna je urednica časopisa *Treća*.

2.4. Katarina Peović, Kritika kapitalizma kroz prizmu ženskog neplaćenog rada i status radnica na tržištu rada (24.3.2025.)

Provodeći sudionice i sudionika kroz temeljni vokabular marksističke kritike političke ekonomije, Katarina Peović obrazlaže neproturječja kapitalizma u njihovim lokalnim, regionalnim, ali i globalnim očitovanjima. Osim socijalne reprodukcije, odnosno skrbničkog i kućanskog rada istražuje se niz drugih pitanja, poput prekarizacije i fleksibilizacije radnih uvjeta, mjesta i značenja sindikata u borbi za jednakost te presjeka rodne i klasne svijesti.

Katarina Peović završila je studij komparativne književnosti i kroatistike na Filozofskom fakultetu u Sveučilišta u Zagrebu. Na istom je fakultetu magistrirala i doktorirala u polju kulturalnih studija. Od 2004. do 2005. bila je asistentica na Institutu za društvena istraživanja u Zagrebu. Od 2005. godine zaposlena je na Odsjeku za kulturalne studije Filozofskoga fakulteta u Rijeci gdje predaje kolegije iz područja kulturalne teorije. Autorica je četiriju studija: *Mediji i kultura. Ideologija medija nakon decentralizacije* (Jesenski i Turk, 2012.), *Marx u digitalnom dobu. Dijalektički materijalizam na vratima tehnologije* (Durieux, 2016.), *Sve što je čvrsto i postojano pretvara se u dim...* (Durieux, 2021.) te *Spontana ideologija svakodnevnih pojmova*, (Durieux, 2023.). Od ožujka 2017. godine članica je Radničke fronte. Od 2020 do 2024. godine bila je zastupnica u 10. sazivu Hrvatskog sabora.

3. Feminizam, rod i nacija

3.1. Rada Iveković, Feminizam, ne-rod, ne-identitet i ne-nacija

(12.3.2025.)

Tezu da ženama ne idu u korist ni pretpostavke ni imaginariji identiteta, nacije, pa čak ni roda Rada Iveković izgrađuje kroz epistemološki i epistemološko-lingvistički okvir, zadržavajući u vidu privremenu, praktičnu funkciju identifikacija. Dotični pojmovi stoga se ne teže *a priori* odbaciti, već analizirati i kritizirati u kontekstu njihova značaja za održavanje zadanosti postojećih društvenih i državnih odnosa.

Rada Iveković je profesorica, istraživačica, filozofkinja i spisateljica. Njezin istraživački interes uključuje komparativnu i političku filozofiju, azijske filozofije, feminističku teoriju, suvremenu europsku misao, orijentalizam u zapadnom intelektualnom horizontu, postkolonijalne i dekolonijalne teme, prevođenje i jezik, pitanje granica, demokracija, migracija i dr. Školovala se u Beogradu, diplomirala u Zagrebu, doktorirala na Delhijskom sveučilištu a habilitirala u Parizu, gdje živi i radi. Predavala je i gostovala na brojnim univerzitetima diljem svijeta, a bila je i jedna od direktorica programa Collège international de philosophie u Parizu (2004.-2010.).

3.2. Daša Duhaček, Odnos nacionalizma i roda: feminističke kritike

(17.3.2025.)

Na prvom ovogodišnjem susretu uživo u Memorijalnom stanu Marija Jurić Zagorka ugostile smo politologinju Dašu Duhaček. Kroz interaktivan razgovor predavačica je razjašnjavala trijadu identiteta, nacije i roda u njihovom sukonstituiranju, napetosti i razilaženju, osuvremenjujući raspravu suvremenim društveno-političkim okolnostima, napose u Srbiji, a potom i u Hrvatskoj.

Daša Duhaček politologinja je, znanstvenica i autorica, profesorica na Fakultetu političkih nauka u Beogradu te jedna od osnivačica Rodnih studija kao zasebne katedre na istom fakultetu. Doktorirala je političku filozofiju na Sveučilištu Rutgers u SAD-u. Godine 1992. suosnovala je beogradski Centar za ženske studije, u kojemu i danas djeluje kao koordinatorica i odborna članica. Predavala je na brojnim sveučilištima u svijetu i organizirala više međunarodnih konferencija u Beogradu. U svome radu istražuje prvenstveno teme feminističke teorije i političke filozofije, napose u kontekstu opusa Hane Arendt.

3.3. Maja Gergorić, Antirodni pokreti i nacionalizam (19.3.2025.)

Svrha je predavanja upoznati sudionice i sudionike s nastankom i razvojem antirodnih pokreta u postkomunističkom i postjugoslavenskom kontekstu, kao i analizirati njihovu svezu s nacionalizmom, propagandne strategije i diskurs. Time se, kroz zajedničku raspravu i popratni audiovizualni materijal, omogućuje lociranje točaka otpora njihovim ciljevima s obzirom na porast njihove snage diljem Europe i svijeta.

Maja Gergorić je asistentica na Katedri za socijalnu politiku, Studijskom centru socijalnog rada, Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Stekla je doktorat iz sociologije na Filozofskom fakultetu u Zagreb na temi nastanka antirodnih pokreta u postkomunističkoj Europi. Aktivistkinja je, stručnjakinja za javne politike i istraživačica u području rodne ravnopravnosti i demokratske erozije u (jugo)istočnoj Europi.

4. Feminizam i antiratne politike

4.1. Vesna Janković, Feministkinje protiv rata '90-ih i danas (10.3.2025.)

Predavanje se bavi genezom feminističkog antiratnog aktivizma tijekom ratova za jugoslavensko nasljeđe, uz kratku rekapitulaciju feminističko-mirovnih grupa i inicijativa nastalih 1980ih. Pritom je težište stavljeno na političku artikulaciju feminističkog antiratnog angažmana te organizacijske i ideološke podjele koje su uslijedile, potaknute kompleksnom društvenom konstelacijom unutar koje su djelovale ženske/feminističke i antiratne grupe.

Vesna Janković je sociologinja i aktivistica. Sudjelovala u pokretanju niza civilnih inicijativa: Svarun (1986), Antiratna kampanja Hrvatske (1991), Centar za žene žrtve rata (1993), Autonomna tvornica kulture – Attack (1997), Inicijativa za javni voćnjak na Jarunu (2022) i Ad hoc feministička antiratna koalicije (2023). Višegodišnja glavna urednica *ARKzina*, magazina Antiratne kampanje. Su-uredila je knjige *Rat i ljudska prava* (1993), *Žene oblikuju ekonomiju i politiku* (2002), *Žene obnavljaju sjećanja/Women Recollecting Memories* (dvojezično, englesko-hrvatsko izdanje) (2003), *Antiratna kampanja 1991–2011: Neispričana povijest* (2011), te *Resisting the Evil: [Post-]Yugoslav Anti-War Contention* (2012) i prošireno domaće izdanje *Opiranje zlu: [Post]jugoslavenski antiratni angažman* (2015). Povremeno piše za nezavisni medijski portal H-alter te administrira Facebook stranice Inicijative za javni voćnjak na Jarunu i Antirratnih feministkinja.

4.2. Nela Porobić Isaković, Jednom kada rat „završi“: Feministički osvrt na političku ekonomiju neoliberalnog kapitalizma u (post)ratnim društvima (26.3.2025.)

Na primjeru BiH i Ukrajine Nela Porobić Isaković istražuje neoliberalni pristup miru, utemeljen na tržišnoj ekonomiji kao jedinom mogućem mehanizmu sprječavanja sukoba. Pristup neoliberalne ekonomske politike također isključuje žene iz pregovaračkih procesa a njih same ograničava na skrivene rasprave između maskulinih moćnika, uglavljajući, napose u slučaju BiH, ratom razorenu državu u depolitizirane etnonacionalističke okvire.

Nela Porobić Isaković je feministkinja, aktivistkinja i istraživačica iz Bosne i Hercegovine. U fokusu njezinog rada je feministička analiza neoliberalne političke ekonomije postratnog oporavka i takozvane „tranzicije“. Nela radi u Međunarodnoj ligi žena za mir i slobodu (WILPF), gdje kroz razgovore sa ženama diljem svijeta doprinosi razvijanju feminističke političke ekonomije i izgradnji održivog mira.

4.3. Ana Marija Raffai, U potrazi za alternativom navodno nužnoj militarizaciji: koncept mirovne logike i teološki argumenti antimilitarizma (31.3.2025.)

Predavanje započinje predstavljanjem koncepta mirovne logike civilne transformacije sukoba, čija ga idejna začetnica, politologinja i znanstvenica Hanne-Margret Birckenbach, određuje kao „metodu znanstvenog i političkog mišljenja (...) koja vodi prema drugačijim praktično političkim zaključcima i drugačijem konkretnom djelovanju“. Drugi pak dio predavanja obrazlaže teološke argumente antimilitarizma prema protestantskoj teologinji i mirovnoj aktivistici Dorothee Soelle, kao i njenu kritiku teorije pravednog rata i odbacivanje svake ideologije „svetog rata“.

Ana Marija Raffai je mirovna aktivistica i katolička teologinja. Diplomirala je na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu radom o feminističkoj teologinji Catharini Halkes, a doktorsko zvanje stekla 2016. godine s temom „Nenasilje u teologiji oslobođenja Dorothee Soelle“. Djeluje kroz udrugu RAND i ustanovu Politike nenasilja kao i inicijativu Vjernici za mir. Osnovna područja njezina rada su promocija nenasilnog djelovanja, feministička mirovna teologija i međureligijski mirovni rad. Suraduje s više nevladinih mirovnih organizacija, članica je Europskog društva žena u teološkom istraživanju (ESWTR) hrvatski odjeljak te dobitnica više mirovnih nagrada.

4.4. Emina Bužinkić, Palestina kao feminističko pitanje: pedagogije rada Inicijative za slobodnu Palestinu (2.4.2025.)

Presjekom palestinskog otpora kako cionističkoj okupaciji, tako i liberalnom nacionalizmu i svim ostalim politikama kontrole Bliskoga Istoka Palestina se sagledava kao temeljno feminističko, ali i epistemičko, materijalno i pedagoško pitanje današnjice.

Emina Bužinkić je istraživačica, aktivistkinja i autorica radova na sjecištima migracija, izbjeglištva, obrazovanja, transnacionalnih solidarnosti i feminističkog praxisa. Bavi se istraživanjem, pisanjem, obrazovanjem, javnom agitacijom i aktivizmom otpora u poljima migracijskih i graničnih režima, militarizacije, kseno-rasizma, etno-nacionalizma, civilnog društva, mirovnih i antiratnih pokreta te neoliberalizacije javnog dobra. Aktivna je u Inicijativi za slobodnu Palestinu. Doktorirala je kritičke obrazovne, kulturne, feminističke i studije ljudskih prava na Sveučilištu Minnesota u SAD-u. Članica je uredničkog kolektiva časopisa [AGITATE! - Unsettling knowledges](#). Objavljuje u domaćim i međunarodnim časopisima. Trenutno radi u Institutu za razvoj i međunarodne odnose.

5. Tijelo, seksualnost, reproduktivne politike

5.1. Željka Jelavić, Reproductivna prava – suvremene porođajne prakse (9.4.2025.)

Na temelju svog pionirskog doktorskog rada o etnološkoj i kulturnoantropološkoj analizi suvremenih porođajnih praksi u Hrvatskoj Željka Jelavić vodi polaznice kroz preplet zakonodavstva, opstetrike, maternalne skrbi i različitih primaljskih pristupa. Kroz bogatu diskusiju, omogućenu hibridnim načinom održavanja susreta, polaznice otkrivaju i vlastita iskustva unutar zdravstvenog sustava.

Željka Jelavić diplomirala je sociologiju i etnologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, magistrirala Rodne studije na Centralnoeuropskom sveučilištu u Budimpešti te doktorirala na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Jedna je od osnivačica zagrebačkog Centra za ženske studije. Radi kao muzejska savjetnica i voditeljica muzejske edukacije Etnografskog muzeja u Zagrebu te je viša predavačica na Odjelu za sociologiju Sveučilišta u Zadru. U svom istraživačkom radu posvećena je temama antropologije obitelji i roda, feminističke teorije i ženske seksualnosti.

5.2. Silva Mežnarić, Ustav(i) i reproduktivna prava (14.4.2025.)

Predavanje je usmjereno upoznavanju s temeljnim kreatorima reproduktivne politike u Republici Hrvatskoj, koji obuhvaćaju Ustavni sud, zakonodavstvo, znanost i operativu. Nakon predavljanja komparativnih slučajeva SAD-a i Francuske raspravlja se o nužnim preduvjetima za implementiranje zakona koji bi jamčenjem prava na abortus omogućile ženama da postanu punopravne građanke. Pritom je važan i Zakon o zdravstvenim mjerama za ostvarivanje prava na slobodno odlučivanje o rađanju djece, čije će izmjene u predstojećem razdoblju morati biti provedene.

Silva Mežnarić diplomirala je 1964. godine na Pravnom fakultetu u Zagrebu. Nakon postdiplomskih studija sociologije i političkih znanosti u Zagrebu, Clevelandu, Chicagu i Ljubljani 1984. godine stječe doktorsku titulu s tezom „Unutrašnje migracije u Jugoslaviji” na ljubljanskom univerzitetu. Njezin životopis uključuje zaposlenje u metalnoj industriji, znanosti, petogodišnji rad u Konferenciji za društvenu aktivnost žena Hrvatske, višegodišnja istraživanja u Sloveniji te dvadeset i tri godine rada na zagrebačkom Institutu za migracije i narodnosti. Održavala je nastavu na sveučilištima u SAD-u i Kanadi i predavala na odsjecima za sociologiju, političke znanosti i ženskim studijima. Bila je glavna istraživačica i suradnica na mnogim znanstvenim i aplikativnim projektima, a u njezinom teorijskom i pisanom radu ističe se knjiga „Bosanci – a kuda Slovenci idu nedjeljom?” (1986).

5.3. Danijela Paska, Biopolitika poroda: Kritika tehnokratskog modela rađanja u hrvatskom javnozdravstvenom sustavu (16.4.2025.)

Koristeći kulturno-antropološki analitički okvir Danijela Paska istražuje odnos javnih politika reproduktivnog zdravlja žena sa stvarnim iskustvima korisnica javnozdravstvenih usluga u kontekstu poroda i pobačaja.

Danijela Paska je magistra sociologije, etnologije i antropologije te doktorandica pri Odjelu za etnologiju i antropologiju Sveučilišta u Zadru, u sklopu čega dubinski istražuje temu predstavljenu u sklopu ovogodišnjeg susreta na Centru za ženske studije. Njezini znanstveni interesi obuhvaćaju kritičko propitivanje odnosa moći u društvu s politikama reprezentacije i procesima subjektivizacije, a posebnu pažnju posvećuje položaju roda i njegovoj umreženosti s jezikom, klasom, nacionalnosti i religijom. Angažman i obzor rada Danijele Paske uključuje niz društveno-humanističkih tema koje u fokus stavljaju pitanje ljudskih prava, politike, zdravlja i obrazovanja.

5.4. Nada Topić Peratović, Abortus i pravo na izbor (28.04.2025.)

Modul „Tijelo, seksualnost, reproduktivne politike“ zaokružuje se izlaganjem aktivnosti i principa Hrabrih sestara, volonterske mreže žena osnovane krajem 2020. godine s ciljem pružanja emocionalne, socijalne i praktične podrške osoba u procesu prekida trudnoće. Načela rada Hrabrih sestara razotkrivaju važnost solidarnosti, povjerenja i bezuvjetnog poštovanja u feminističkom djelovanju.

Nada Topić Peratović je pravnica i feministička i humanistička aktivistkinja. Već dugi niz godina aktivno sudjeluje u različitim ženskim organizacijama i savjetovalištim. Godine 2011. u Hrvatskoj osniva Centar za građansku hrabrost, humanističko-feminističku udrugu koja promiče sekularnost, solidarnost i etiku odgovornosti u zaštiti ljudskih prava, ravnopravnosti i kritičkom suočavanju s prošlošću. Dvije godine kasnije pokreće prve humanističke radionice za osnovnoškolski uzrast, a godine 2014. objavljuje i knjigu „Humanizam za djecu“, prevedenu na nekoliko jezika. Od jeseni 2022. godine vodi Feminističku radionicu za mlade buntovnice. Živi i piše u Zürichu.

6. Nasilje protiv žena

6.1. Nikolina Zec, Feministički pristup prostituciji (30.4.2025.)

Nikolina Zec upoznaje polaznice i polaznika s poviješću, temeljima i proživljenim iskustvima jedne od najstarijih patrijarhalnih institucija koja, kazuje, počiva na kontinuumu muškog seksualnog nasilja čije je postojanje uzrokovano ekonomskom i seksualnom neravnošću spolova.

Nikolina Zec je pravnica i aktivistkinja rođena u Osijeku, gdje je i diplomirala na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera. Već dugi niz godina bavi se pravnim, ali i drugim tipovima savjetodavnog rada sa ženama koje su preživjele rodno uvjetovano nasilje, među ostalim i prostituciju. Aktivna je u Centru za žene žrtve rata Rosa, sukoordinira Žensku mrežu Hrvatske i stalna je članica Task forcea o seksualnim i reproduktivnim pravima te seksualnom iskorištavanju Europskog ženskog lobija, a uključena je i u brojne druge feminističke inicijative.

6.2. Maja Munivrana, Nasilje nad ženama – rodno utemeljeno nasilje (5.5.2025.)

Predavanjem se ocrta zakonodavni okvir i sudska praksa pri adresiranju rodno utemeljenog nasilja u Republici Hrvatskoj, kao i međunarodne smjernice te prakse Europskog suda za ljudska prava.

Maja Munivrana redovita je profesorica na Katedri za kazneno pravo specijalizirana za područje međunarodnog kaznenog prava, kaznenopravne zaštite ljudskih prava, rodno utemeljenog nasilja i ravnopravnosti spolova te prava na slobodu izražavanja, s posebnim fokusom na govor mržnje. Diplomirala je na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu 2003. godine i magistrirala na Poslijediplomskom studiju iz kaznenopravnih znanosti u Zagrebu 2007. godine, kao i na Pravnom fakultetu Sveučilišta Yale u SAD-u 2008. godine. Doktorirala je 2011. godine na Pravnom fakultetu u Zagrebu, a usavršavala se na Max Planck Institutu za međunarodno i poredbeno kazneno pravo u Freiburgu u Njemačkoj, Međunarodnom kaznenom sudu u Haagu i te kroz brojne seminare u zemlji i inozemstvu. Dobitnica je više prestižnih nagrada i priznanja, članica uredničkog odbora Hrvatskog ljetopisa za kazneno pravo i praksu te međunarodnog časopisa Journal of International Criminal Justice te autorica i koautorica dviju monografija, udžbenika, komentara Kaznenog suda i niza znanstvenih i stručnih članaka. Svoje istraživačke i praktične interese ostvaruje i kroz više strukovnih udruga te kontinuiranu suradnju s nevladinim organizacijama s područja zaštite ljudskih i ženskih ljudskih prava.

6.3. Dorotea Šušak, Sanja Kastratović, Femicid (7.5.2025.)

U susretu posvećenom femicidu dvije predavačice nadopunjuju se dvama različitim rakursima o temi: Sanja Kastratović provodi prisutne kroz rad udruge Adela, osnovane na krilima nezadovoljstva građana Osijeka dezinformacijama policije pri izvještavanju o ubojstvu Mihaele Berak, a Dorotea Šušak uokviruje raspravu teorijskim, pravnim i aktivističkim pogledom.

Sanja Kastratović primarno je obrazovanje stekla u području prava i ekonomije, no danas radi kao trenerica i stilistica pasa. U slobodno vrijeme voli fotografirati te snimati i montirati kratke filmove, kao i pisati kratke priče te članke o psima. Završila je obrazovne programe Centra za ženske studije te Centra za mirovne studije u Zagrebu, kao i Demo akademiju u Osijeku, jednogodišnji multidisciplinarni program obrazovanja o demokraciji. Bila je i redovna sudionica Političke akademije ljevice u organizaciji Radničke fronte. Trenutno je redovita studentica protestantske teologije na Sveučilišnom centru za protestantsku teologiju Matija Vlačić Ilirik i pohađa feminističku školu Feminizam i religija u Sarajevu. Jedna je od tri članice i osnivačice udruge Adela iz Osijeka.

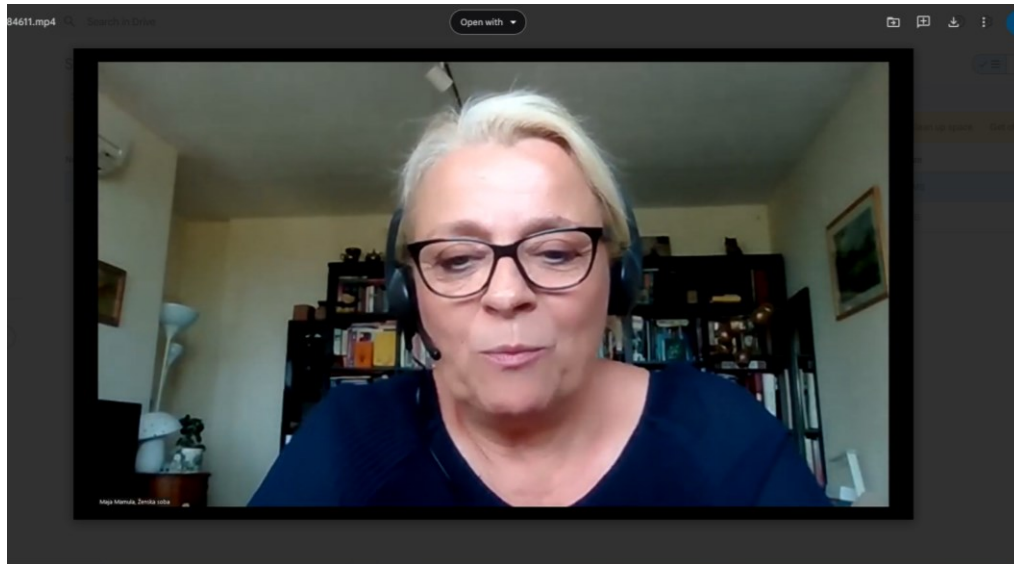
Dorotea Šušak dramaturginja je i edukantica realitetne psihoterapije i teorije izbora. Trenutno privodi kraju i studij (biološke) antropologije i komparativne književnosti na Filozofskom fakultetu te MBA studij. Doktorandica je na poslijediplomskom studiju Znanosti o književnosti, teatrologije i dramatologije, filmologije, muzikologije i studija kulture pri zagrebačkom Filozofskom fakultetu. Dobitnica je brojnih nagrada za dramske tekstove i kratke priče, a njezina je poezija uvrštena u više različitih antologija. Potpisuje autorstvo, dramaturgiju i/ili režiju niza kazališnih predstava na nezavisnoj i institucionalnoj sceni diljem RH, regije i šire. Izvršna je direktorica Centra za ženske studije u Zagrebu i aktivistkinja u polju feminizma s posebnim fokusom na temu rodno-uvjetovanog nasilja i problematiku femicida. Socijalno je angažirana i u pitanjima kvalitete i dostupnosti obrazovanja.

6.4. Maja Mamula, Seksualno nasilje – razumijevanje problema (12.5.2025.)

Iz iskustva dugogodišnjeg rada sa osobama koje su preživjele seksualno nasilje Maja Mamula upoznaje polaznice i polaznika s oblicima seksualnog nasilja, posljedicama koje ostavlja na žrtve kao i mogućnostima i načinima oporavka te, naposljetku, kritičnim točkama u hrvatskom institucionalnom, zakonodavnom i socijalnom sustavu pri sučeljavanju s ovim rasprostranjenim, orodnjenim ali ipak najmanje prijavljivanim tipom zločina.

Maja Mamula je psihologinja, aktivistkinja i koordinatorica Ženske sobe, udruženje specijalizirano za pomoć i podršku žrtvama seksualnog nasilja. Diplomirala je psihologiju na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, gdje završava i poslijediplomski studij iz područja ljudske seksualnosti i stiče zvanje doktorice znanosti. Godine 2003. osnovala je Žensku sobu, a zbog zasluga i kontinuiranog zalaganja za strukturne promjene u ovome području ponijela je i titulu Zagrepčanke godine 2010. godine te Strašne žene (Fierce

Woman) 2020. godine. Autorica je brojnih istraživanja i znanstvenih članaka, održala je mnoštvo treninga i radionica te je niz godina predavala na Hrvatskim studijima i Filozofskom fakultetu u Osijeku.

6.5. Snježana Pavić, Medijska reprezentacija nasilja protiv žena (14.5.2025.)

Kao dugogodišnja i nagrađivana novinarka te nekadašnja polaznica Centra za ženske studije, Snježana Pavić provodi nas kroz medijski diskurs i politiku obavještavanja o nasilju nad ženama te način na koji se on mijenjao kroz desetljeća, a također oslovljava i rasprostranjenost seksizma unutar redakcije.

Snježana Pavić politička je novinarka Jutarnjeg lista. Od 2017. piše tjednu kolumnu Nevina u ludnici, u kojoj inzistira na temama ženske ravnopravnosti. Diplomirala sociologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, a početkom devedesetih počinje raditi u Slobodnoj Dalmaciji, te potom u Novom listu i Tjedniku. Dva desetljeća pisala je o ratu i posljedicama rata te izvještavala sa suđenja za ratne zločine u Haagu, Hrvatskoj i regiji. Zasnih desetak godina radi u vanjskopolitičkoj rubrici Jutarnjeg lista. Vodi blog volimkazaliste.wordpress.com, gdje piše o kazalištu, filmovima i knjigama.

7. Feminizam i ekološke politike

7.1. Goran Đurđević, Ekofeministički mozaik (19.5.2025.)

Na prvom predavanju ekofeminističkog modula, održanom u hibridnom obliku, Goran Đurđević daje uvod u spregu feminizma i ekoloških politika, poštujući raznolikost njezinih očitovanja kao filozofskih i političkih ideja te znanstvene i aktivističke prakse. Pritom obrazlaže kako osnovnu terminologiju, tako i najvažnije autore i autorice iz ovog polja, poput Vandane Shive, Starhawk, Carolyn Merchant, Marije Gimbutas i dr.

Goran Đurđević je znanstvenik, književnik i povjesničar. Dugi je niz godina živio, studirao i izučavao ekofeminizam u Pekingu. Rođen je u Požegi, diplomu iz arheologije i povijesti stječe u Zadru a prije odlaska u Kinu stručno se usavršava i u Estoniji, Njemačkoj, Portugalu, Sloveniji, Srbiji i Kaliforniji. Njegovo istraživačko i književno stvaralaštvo obuhvaća raznolike teme, od koautoriranja monografije „Sedamdeset godina nogometa u Vidovcima“, knjige „Svila, zmajevi i papir – Kineska civilizacija, kultura, arheologija i povijest“, brojne poezije i proznih djela te znanstvenih radova o ekofeminizmu. U svome radu fokusiran je primarno na komparativne kulturne studije, mitologiju, arheologiju globalnih starina, istraživanje velikih carstava te okolišnu humanistiku s naglaskom na ekokritiku i ekofeminizam.

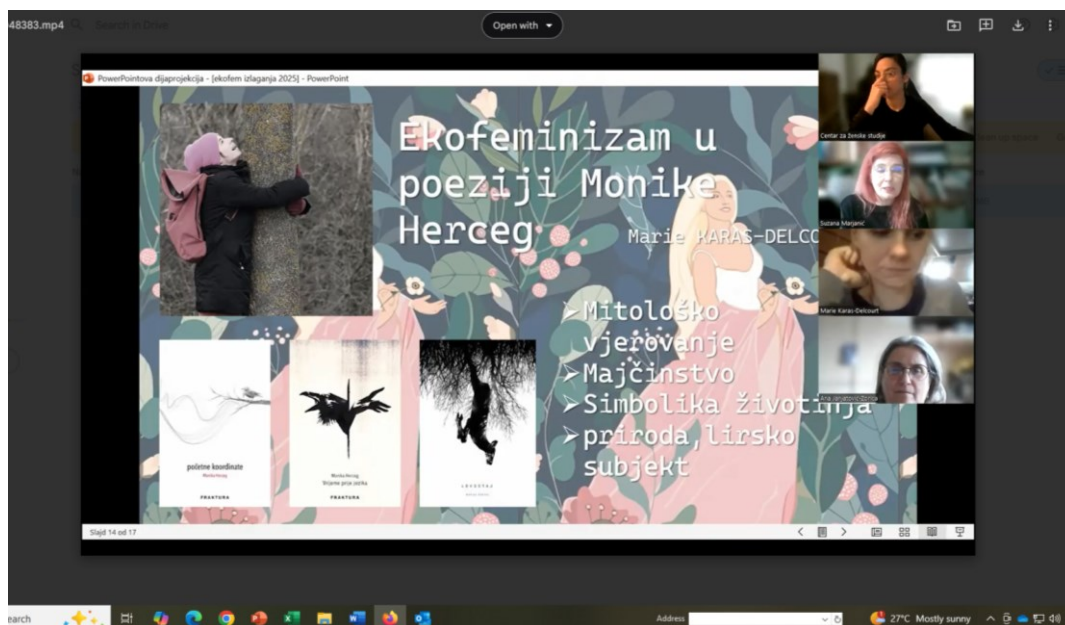
7.2. Suzana Marjanić, Ekofeminizam i klimatske promjene, antropocen, kapitalocen (21.5.2025.)

Na ovom ekofem-predavanju razmatra se način na koji se ekofeministička ideja o srži dominacije i eksploatacije razlikuje od ideja dubinske ekologije tvrdnjom da uzrok degradacije okoliša/ prirode nije u antropocentrizmu, odnosno vladavini ljudske vrste, već u patrijarhalnom androcentризmu. Iako je zbog navedene tvrdnje ekofeminizam često proglašavan androfobičnim pokretom, njegovo je razotkrivanje potlačivanja onih koji nemaju pravo na vlastitu istinu, a naročito Trećega svijeta, uključilo u svoje redove i druge spolove, rodove i intersekcionalne identitete.

Suzana Marjanić je teoretičarka umjetnosti performansa i kritičke animalistike. Diplomirala je kroatistiku i južnoslavenske filologije na FFZGu, gdje 2002. godine brani i doktorat na temu Nodilove re/konstrukcije „stare vjere“ Srba i Hrvata. Do sada je objavila šest autorskih knjiga te brojne znanstvene članke, suuredila osam zbornika radova, među ostalim i „Ekofeminizam: između ženskih i zelenih studija“ s Goranom Đurđevićem. Za svoju knjigu „Kronotop hrvatskog performansa: od Travelera do danas“ 2014. godine nagrađena je državnom nagradom za znanost, najvišim priznanjem koje Hrvatski sabor dodjeljuje za znanstvena dostignuća u jednoj godini. Radi kao znanstvena savjetnica u Institutu za etnologiju i folkloristiku u Zagrebu, gdje ostvaruje svoje interese za teorije mita i rituala, kulturnu i kritičku animalistiku te izvedbene studije.

7.3. Ekofeminizam, završna izlaganja i predavanja (26.5.2025.)

Nakon izlaganja Suzane Marjanić o nastavku temeljnih pojmova, problematika i grananja ekofeminizma te izlaganja Gorana Đurđevića o ekofeminističkom pogledu u prošlost, sudionice i sudionik ukratko su predstavili vlastite osvrte na slobodno odabrane teme iz lokalnog konteksta, umjetnosti, zaboravljenih borbi za očuvanje prirode i drugih raznolikih područja.

8. Feminizam, umjetnička teorija i praksa

8.1. Arijana Lekić Fridrih, Umjetnost, rod i antirodni pokreti (28.5.2025.)

Kroz vlastitu feminističku umjetničku praksu, koja se posljednjih godina provodi kroz ustrajan, snažan i motivirajući otpor antirodnim valovima na domaćem prostoru, Arijana Lekić Fridrih istražuje političnost i političku snagu umjetnosti, njezinu sponu s aktivizmom i potencijal u transformiranju društvene svijesti i realnosti.

Arijana Lekić-Fridrih rođena je u Zagrebu, gdje živi i radi. Završila je studij Filma i videa na Umjetničkoj akademiji u Splitu te studij Filmske i TV režije na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu. U svom aktivističkom i umjetničkom radu bavi se položajem marginaliziranih skupina i ulogom odgovornog građanstva, radovi žive i nastaju u javnom prostoru i kao zajednički cilj uvijek imaju promjenu - u društvu, u javnom mišljenju, u svakom pojedincu. Redovito izlaže u Hrvatskoj i inozemstvu.

8.2. Jasmina Lukić, Transnacionalna ženska književnost u Europi (2.6.2025.)

U sesiji posvećenoj književnosti Jasmina Lukić provodi nas kroz koncept transnacionalne književnosti, programatske formacije ključne u njegovu oblikovanju, probleme poput kulturne apropijacije te primjerne autorice u ovomu polju.

Jasmina Lukić je redovna profesorica na Odsjeku za rodne studije Centralnoeuropskog sveučilišta u Beču i glavna voditeljica Marie Skłodowska–Curie Actions – Doctoral Network projekta EUTERPE: European Literatures and Gender from a Transnational Perspective. Objavila je dvije monografije i veći broj tekstova iz područja književnih i ženskih studija. Suosnivačica je i beogradskog i zagrebačkog Centra za ženske studije. Posljednjih godina njezina su istraživanja fokusirana na područje transnacionalne ženske književnosti, pri čemu valja istaknuti zbornik *Times of Mobility: Literature and Gender in Translation*, koji suuređuje sa Sibelian Forrester i Borbalom Farago te tekstove „Transnacionalni obrt, komparativna književnost i etika solidarnosti: transnacionalna književnost iz rodnog ugla“, „Rod i migracija u postjugoslavenskoj književnosti kao transnacionalnoj književnosti“ te „Kako se oprostiti od Dubravke Ugrešić?“.

8.3. Josipa Bubaš, Izvedbe tijela i tjelesnost izvedbe (4.6.2025.)

O povijesti konceptualizacije tijela, različitim izvedbenim praksama koje se njime bave, vlastitom radu s tijelom ali i dubinski filozofijskom pitanju njegove veze, jedinstva ili odvojenosti od duha/duše/uma/razuma kazuje Josipa Bubaš.

Josipa Bubaš diplomirala je povijest umjetnosti te engleski jezik i književnost na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Doktorsko zvanje stekla je na Odsjeku za interdisciplinarne humanističke znanosti Sveučilišta u Zadru s temom „Tjelesnost izvedbe i izvedba tjelesnosti“, koju je 2021. godine pretočila u istoimenu knjigu u izdanju Leykam International. Kao izvođačica, multimedijalna umjetnica i koautorica sudjelovala je u nizu različitih projekata, a od 2012. godine bavi se i autorskim radom. Izvela je brojne performanse u galerijskim, muzejskim i javnim prostorima te na festivalima. Objavila je mnoge autorske tekstove i sudjelovala na znanstvenim skupovima. Osmišljava i vodi izvedbene i interdisciplinarne radionice i projekte te razvija vlastitu izvedbenu metodologiju.

8.4. Izlaganja polaznica/ka (9.6.2025.)

U pretposljednem susretu u ovogodišnjem ciklusu predavanja polaznice i polaznik imali su prilike još jednom u obliku PowerPoint prezentacije predstaviti teme iz širokog obzora ženskog umjetničkog stvaralaštva ili spoja feminizma i umjetnosti kao prakse koje su im naročito bliske ili nadahnjujuće, ali nisu nužno bile zahvaćene prethodnim susretima.

8.5. Završni susret pri obrazovnom programu Centra za ženske studije u 2025. godini (11.6.2025.)

Završni susret prilika je za polaznice i polaznika da se osvrnu na program, njegovu izvedbu i organizaciju kao i teme koje su predstavljene te daju prijedloge za unapređenje i osnaživanje feminističkog obrazovnog programa Centra za ženske studije.

**Centar za
ženske studije**
ZAGREB